

Bossche Gilde geeft ambacht van goudsmid **glans** terug

Om te voorkomen dat zijn prachtige ambacht verdwijnt richtte meester-goudsmid René van Tol in 2010 het Bossche Gilde van Goudsmeden op. Binnen de kortste keren bracht hij veel bevlogen vakmensen bij elkaar.

Tekst: Anneke Nunn | Fotografie: Rob Acket

In de jaren 90 werkte ik in Johannesburg bij een baas maandenlang aan een gouden model van het schip van admiraal Nelson, van twee kilo 18-karaat goud. Het kwam niet af, want ik keerde met mijn gezin naar Nederland terug vanwege de gewelddadigheid in Zuid-Afrika. Met pijn in het hart. Ik was bang dat ik terug moest naar groeibriljantjes.'

Dat hoefde niet. René van Tol heeft nu in zijn geboorteplaats 's-Hertogenbosch een goed lopende winkel met atelier, samen met zijn Zuid-Afrikaanse vrouw Beverley Breet. Zij praat met de klanten en ontwerpt voor hen sieraden. 'Altijd naar tevredenheid. Een kwestie van ervaring en het proces goed doorlopen.' >>

René van Tol: 'We hebben de titel meester-goudsmid teruggekaapt van de hobbyisten.'

René maakt de sieraden, één ring per dag. Het is puur handwerk waarin de hamerslagen zichtbaar mogen zijn. Van Tol & Breet voert daarnaast ook een eigen collectie. Van modetrends zijn de twee wars, ze houden van ontwerpen met een ziel. Steeds meer liefhebbers van bijzondere sieraden weten de winkel te vinden.

Kansen

René van Tol heeft naar eigen zeggen veel geluk gehad dat hij goudsmid kon worden: hij begon op de bedrijfsschool van één van de laatste sieradenfabriekjes van 's-Hertogenbosch. En hij kreeg de kans in een Haags atelier de sieraden van Prinses Wilhelmina te helpen renoveren. 'De enige opleiding in Nederland is de Schoonhovense Vakschool. Maar dat is mbo. De kansen voor Nederlandse goudsmiden liggen juist op een niveau dat ze in China niet aankunnen, hoger dus. Van alle leerlingen van de zilvervakschool komt maar 5% in het vak terecht. Vaak worden ze tandtechnicus. Er zijn ook weinig plaatsen om het vak in de praktijk te leren. Daarom werken alle goede goudsmiden minstens tien jaar in het buitenland.'

Ooit was 's-Hertogenbosch de stad van de goud- en zilversmeden. Na de afschaffing van de gildes werden de smeden arbeiders in sieradenfabrieken. Toen ook die verdwenen konden maar weinigen de omslag maken naar het ondernemerschap. De rest zat 'achter in het fietsenhok' bij een juwelier of koos een ander beroep. Het vakmanschap dreigde uit te sterven. Wel waren er honderden hobbyisten en iedereen noemde zich meester-goudsmid. Dat stak René en hij besloot er iets aan te doen. Nadat hij al eerder lid werd van het Engelse Institute of Professional Goldsmiths richtte hij in 2010 het Bossche Gilde van Goudsmiden op, waar ook vaklieden als emailleurs en diamantzetteren welkom zijn. 'Ons doel: het vak op een zo hoog mogelijk niveau beoefenen en een eigen opleiding opzetten.' De titel meester krijgt iemand bij dit gilde pas na uitgebreide ballotage, een beoordeling van techniek en vakkennis.

'Meester-goudsmid is niet zomaar een baantje'

Brede kennis

Waarom een gilde? Van Tol: 'Dat oude systeem was zo gek nog niet. Voor ons vakmanschap zijn we schatplichtig aan onze voorgangers. Wij moeten dat op onze beurt doorgeven. Ik heb gemerkt dat meester-goudsmiden zich onderscheiden door hun betrokkenheid bij het vak; ze praten er graag over. Zelf heb ik al 44 leerlingen gehad. Meester-goudsmid is niet zomaar een baantje. Je hebt materiaalkennis nodig, edelsteenkunde en verstand van laser- en CAD/CAM-technologie. En de creativiteit om alles aan te kunnen waar klanten om vragen. Ik denk dat je minstens vijftien jaar nodig hebt om het onder de knie te krijgen, bij voorkeur in verschillende ateliers. Ideaal is dat je vijf uur per dag werkt voor brood op de plank en drie uur om je te ontwikkelen. Maar ook de ondernemerskant is belangrijk. Dat ik nu deze winkel heb in een chique winkelstraat dank ik niet alleen aan mijn vakmanschap. Ik heb ook een opleiding bedrijfskunde gedaan en dat heeft me de ogen geopend voor de zakelijke kant.'

Is het niet saai, altijd maar in het atelier werken? René van Tol vindt van niet. Hij geniet ervan dat hij kan maken wat hij wil. Bovendien staat altijd de radio aan. 'Als je iets moois maakt, kom je in een bepaald ritme bij het hameren of vijlen. Daar heb je muziek voor nodig. Zo heb ik stagiairs leren drummen om die flow te bereiken.' Door het voorzitterschap bij het gilde kwamen er ook nieuwe uitdagingen: de structuur van het gilde opzetten, netwerken, maar ook een goudsmidenwandeling door de binnenstad van 's-Hertogenbosch ontwikkelen. Het gildebestuur bestaat uit Bossche goudsmiden die vergaderen aan een gedekte tafel en die inmiddels allemaal vrienden zijn.

Structuur

Het gilde is goed op weg. Het telt nu 53 leden uit binnen- en buitenland. Met de installatie van een raad van toezicht is de structuur af. 'Ons belangrijkste doel is het oprichten van een onderwijsinstituut. We hadden dat bijna rond met Avans Hogeschool toen bezuinigingen roet in het eten gooiden. Nu hebben we de toezegging dat Avans onze masterclasses zal erkennen. Eigenlijk nog beter, want dan hebben we het in eigen hand. Ik ben ervan overtuigd dat we in vijf jaar een instituut hebben dat zichzelf financiert. Maar we werken ook aan een brede basis voor het vak. Zo willen we een introductie cursus geven op vmbo's om jongeren te stimuleren naar Schoonhoven te gaan. Als ze daar klaar zijn pikken wij ze weer op.'

Als oude Bossche bank ondersteunt Van Lanschot Bankiers de doelstellingen van het gilde. Daarom is mr. Bart Franken, directeur van het kantoor in 's-Hertogenbosch, toegetreden tot de raad van toezicht.